

WAAROM ER IN HET ONDERWIJS AANDACHT MOET ZIJN VOOR PALLIATIEVE ZORG, VOLGENS MENSEN DIE BIJ HET PROGRAMMA BETROKKEN ZIJN

TEKST ASTRID VAN DEN HOEK EN TON BAKKER

"Ik vind het belangrijk dat wijkverpleegkundigen leren hoe ze met hun cliënten en met huisartsen in gesprek kunnen gaan over palliatieve zorg. En de opleiding is de beste plaats om dat te leren. Het is heel zinnig als er tijdens die opleiding ook geoefend kan worden met **interprofessioneel samenwerken.**"

José Maas

Palliatieve zorg verpleegkundige, consulent
wijkteams Zonnehuisgroep Amstelland

"Vaak is de zoon of dochter van de patiënt de contactpersoon. Maar soms is die vooral bezig de eigen emoties op een rijtje te krijgen. In sommige culturen is dan de oudste persoon van het gezelschap degene met wie je geacht wordt contact te hebben. Dat hoeft niet per se een familielid te zijn; soms is iemand anders de oudste van de gemeenschap. Mijn tip aan zorgmedewerkers: **een gezaghebbend familielid** is van belang bij een grote familie."

Jamila Zacouri

Geestelijk verzorger in het HMC
in Den Haag

"Iedere zorgverlener heeft de eed afgelegd, namelijk dat je goed moet doen en niet moet schaden. Met name binnen de spoedeisende hulp is alle aandacht naar dat eerste uitgegaan. We zijn hier inmiddels zó goed in geworden, dat het schadelijk wordt. Als je tot in het oneindige bezig blijft, onderzoeken doet en iemand zo **een goed sterfbed** ontnemt, ben je aan het schaden."

Doutsje Idzenga

SEH-arts en voorzitter van de sectie palliatieve
zorg binnen de Nederlandse Vereniging van
Spoedeisende Hulp Artsen (NVSHA)

"Het *Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0* is heel goed voor de eenduidigheid. Je kunt checken of je eigen onderwijs eraan voldoet en of je voldoet aan de eindtermen van het kwalificatiedossier. Het is goed om met onderwijssoorten te kijken naar hoe we palliatieve zorg geregeld hebben in het onderwijs en sterk palliatief onderwijs kunnen maken op alle niveaus. Wij vinden binnen het roc eigenlijk dat palliatieve zorg **verplicht moet zijn voor alle leerlingen**. Nu zit in de reguliere opleidingen een klein stukje. Als we de studenten genoeg prikkelen, kiezen ze als ouderejaars het Keuzedeel palliatieve zorg mbo."

Walter Stekelenburg

Als docent opleiding verpleegkunde bij roc Midden Nederland meegewerkt aan de totstandkoming van de Kennissynthese Onderwijs palliatieve zorg en het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0

"Studenten vinden het vooral belangrijk dat er een rode draad, **een doorlopende leerlijn**, is over palliatieve zorg tijdens de opleiding. Ze vinden het nu te veel versnipperd, zonder onderlinge samenhang. Met het risico dat het onderwerp raakt ondergesneeuwd bij alle andere items die ze tijdens de opleiding moeten leren."

Debby Ras

Specialist en docent ouderengeneeskunde in het LUMC

"Ik zou graag willen dat artsen de mens zien in plaats van de patiënt, de mens benaderen zoals zijzelf benaderd (tegen gesproken) zouden willen worden, en van daaruit **gezamenlijk een behandelplan** opstellen. Waarbij de mens het uitgangspunt is, en zijn of haar wensen en behoeften, beperkingen en omgeving/vangnet de uiteindelijke behandelreis bepalen. Gesprekken voeren en connectie maken, daarmee geef je de mens ruimte zichzelf te zijn en gezien te worden. Ook ontwikkel je daarmee een connectie die zorgt voor invloed en gelijkwaardigheid. Iets wat we allemaal belangrijk vinden."

Tami Kaddouri

Ondernemer, moeder, echtgenote en ervaringsdeskundige

"Patiëntverhalen dragen er aan bij dat studenten, aankomend artsen, verpleegkundigen of biomedici, zich beter leren inleven in het **patiëntenperspectief**. Het stimuleert ze om de mens achter de patiënt beter te leren kennen, om met meer empathie naar de patiënt tegenover hen te kijken."

Roos de Jonge

Werkzaam als patiëntdocent en adviseur Patiëntenparticipatie in het UMC Utrecht

"Palliatieve zorg is een mooi, waardevol en noodzakelijk vakgebied in de zorg, waar of in welke functie je ook werkt. Een waardige laatste levensfase is wat ik eenieder toewens. Om dit te kunnen realiseren, zou er veel meer kennis moeten komen over het bieden van palliatieve zorg, binnen iedere functie in de zorg. Door goede palliatieve scholing te geven en door ruimte te krijgen om het gesprek aan te kunnen gaan met patiënten en naasten voor **proactieve zorgplanning**, zal de kwaliteit van palliatieve zorg verbeteren en daardoor de zorgdruk verminderen."

Mascha Verhage

Palliatief consulent bij het Palliatief Advies
Team in ziekenhuis Sint Jansdal

"Voor studenten kan een les met een ervaringsdeskundige **een heftige ervaring** zijn. Het gaat over ziekte en dood, dat kan voor jonge mensen heel confronterend zijn. Daarom vraag ik studenten bij het begin van de les ook altijd naar hun eigen ervaringen met zieke mensen in hun omgeving. Hoe was de hulpverlening toen, en had die ook aandacht voor hen als familielid?"

Elke Fuchs

Ontwikkelde samen met het Kenniscentrum Kinderpalliatieve zorg de derdejaarsmodule 'Ernstig zieke kinderen en hun gezinnen' van de opleiding Pedagogiek

"We gebruiken de module 'Palliatief klinisch redeneren bij vermoeidheid en misselijkheid', van het Onderwijsplatform palliatieve zorg op Palliaweb.nl. Hier wordt klinisch redeneren vertaald naar **palliatief redeneren**. Je leert studenten en verpleegkundigen hoe je holistisch kijkt naar de patiënt in de palliatieve fase."

Alinda van Dalen-Pieterman

Hbo-v-docent bij Hogeschool Viaa en cursusleider/docent binnen de leergang palliatieve zorg voor verpleegkundigen